СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ VII. Мт. Кармель, Па. Четвергъ 16-го Листопада 1899. Число 46.

КАЛЕНДАРЬ.

Листопадъ.

16 Ч. Іоанникія, Никандра
17 П. Евмитрія
18 С. Павла, Александры
19 Н. 22. Іерона
20 П. Михаила Арханг.
21 В. Онисифора
22 С. Ерастa, Ореста

Увага.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретаря подъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Справоздане касове „Р. Н. Союза“ за мѣсяць жовтень с. р.

Newark, N. J. Братство св. О. Николая за вересень	$5.50
тое-жъ за жовтень	5.00
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Мих.	21.50
Olyphant, Pa. Бр. св. Іоана Хр. (за вересень)	87.00
Trauger-Calumet, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	18.00
Waterbury, Conn. Члены	9.25
Oldforge, Pa. Грипь Басалига	1.50
Pittsburg, Pa. Бр. св. О. Николая	97.57
Buffalo, N. Y. Бр. св. Іоана Хрестителя	10.65
Eleonora, Pa. Бр. св. Арх. Михаила	13.86
Centralia, Pa. Бр. св. О. Нин.	9.50
Ansonia, Conn. Бр. св. АА. Петра и Павла	33.25
Shenandoah, Pa. Бр. св. Арх. Михаила	28.77
Plymouth, Pa. Бр. св. АА. Петра и Павла	25.50
McAdoo, Pa. Бр. Покр. Пр. Богородиці	42.33
Mayfield, Pa. Бр. св. Кир. и Методія	29.31
Mt. Carmel, Pa.	
Бр. св. Димитрія	29.75
Бр. св. АА. Петра и Павла	29.75
Priceburg, Pa. Бр. св. Вас. В.	31.44
Mahanoy Plane, Pa. Бр. св. Ілії	3.00
Sayre, Pa. Бра Благ. Пр. Бог.	3.71
Edwardsdale, Pa. Члены	5.00
Rhone, Pa. Бр. св. Спаса	8.71
Yonkers, N. Y. Члены	27.00
Jersey City, N. J. Члены	79.05
St. Clair, Pa. Бр. Пр. Богор.	25.25
Elmira, N. Y. Бр. св. Арх. Мих.	7.86
Shamokin, Pa.	
Бр. св. Йосифа	9.41
Бр. св. Кир. и Методія	83.50
Lansford, Pa. Бр. Рож. Пр. Б.	72.30
Glen Lyon, Pa. Бр. св. АА. Петра и Павла	5.00
West Pawlet, Vt. Бр. Покр. Пр. Богор.	9.00
Belle Vernon, Pa. Бр. Пр. Бог.	11.14
Lodi, N. J. Члены	7.20
Homestead, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	4.95
New York, Члены	2.00
Troy, N.Y. Бр. св. О. Николая	11.00
Разомъ:	$903.97
Розходъ:	275.50

Станъ касы «Р. Н. С.» зъ днемъ 31. жовтня 6. р. такій:

1) Фондъ желѣзный	$5056.08
2) Фондъ розпорядимый	881.31
3) Депозиты	1449.05
Сума:	$7386.44

Въ другой половинѣ жовтня 6. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

Priceburg, Pa.

		Число въ гол. книзѣ
33.	Сисакъ Андрей	1557
	Rhone, Pa.	
34.	Суховацькій Василь	151
	Jersey City, N. J.	
35.	Рядзай Михаилъ	1557
36.	Лига Михаилъ	1558
37.	Старанъчакъ Грипь	1558
	St. Clair, Pa.	
38.	Головацкій Михаилъ	1144
39.	Кроль Марія	1346
40.	Полянська Анна	1346
	Lansford, Pa.	
41.	Габурчакъ Иванъ	210
42.	Олеспевичъ Стефанъ	1559
43.	Вишовскій Климентій	1559
44.	Маличакъ Николай	1560
45.	Галай Василь	1560
46.	Федоровъ Василь	1561
	Elmira, N. Y.	
47.	Тенеровичъ Иванъ	1561
	Mt. Carmel, Pa.	
48.	Балѣйчикъ Иванъ	88
49.	Пенякъ Павло	88
50.	Белеканичъ Илія	270
	Lodi, N. J.	
51.	Белейовска Юстина	1216
	Shamokin, Pa.	
52.	Вукста Иванъ	1562
53.	Семенъ Иванъ	1562
54.	Азари Грицъ	1563

Ант. Бончевскій
секретарь.

До ню-йоркскихъ Русиновъ.

Се дивна рѣчь, що въ самомъ мѣстѣ Ню Йорку ажъ до сего часу нема анѣ одной руской организаціи (братства) хотяй и немало жіе тутъ хорошихъ рускихъ молодцѣвъ. Примѣромъ Чехи, Словаки, якй они маютъ прехорошй народнй организаціи, якъ сокольскй, музыкальнй и театральнй зборы (товариства), мѣжъ котрыхъ, если рускому чоловѣкови случить ся заблудити, ажъ серце рветь ся жальомъ и мимоволно якось поглядае окомъ зависти, що всѣ и стальнй народы сти славяньскй дають о собѣ якійсь знакъ житя и дѣятельность свою явно показують въ поступѣ въ далекомъ и чужомъ свѣтѣ, а тôлько мы одни Русины еще спимо твердымъ сномъ и не чуемо, що вокругъ насъ дѣесь. Мовь прокломъ неба спочивае надъ нами, мы нѣчимъ не можемо одушевити ся!

До сего часу не було ту чутки про широ-руску организацію, хотяй и були якйсь тамъ, то лишь зъ имени рускй, але въ дѣйствѣ урядова мова була тамъ мадярска або словацка, але руска нѣколи!

Отже-жь, браття рускй, чи не на часѣ було бы, абы всѣ мы, котрй такъ потрачено жіемо въ Ню Йорку, зойшли ся конечно вже разъ до громады и порадились и такъ зъорганізовались и за примѣромъ другихъ, образованыхъ народôвъ поступали и не оставали позадъ, але показали свѣту, що мы иступемо и справдѣ мы Русинами!

Я бы бажавъ и просивъ всѣхъ въ Ню Йорку живучихъ Русиновъ, на сколько знаю, що всѣ иншй способы були бы далеко труднѣйшими, щобы каждый, хто тôлько згодить ся зъ тымъ зазывомъ, заявивъ менѣ свою адресу на „почтовой картѣ“ и я опôсля самъ позову и означу часъ, день и галю, где бы мы могли зойти ся и такимъ способомъ зъорганізовати. Тутъ нехай буде той старый недугъ зъ кождого серця выкорененый, котрый мы называемъ „зависть“: „що мôгъ бы то и другій хто учинити.“ Въ тôмъ разѣ я вже впередъ на подôбнй пытаня коротенько вôдповѣмъ: А чому-жь се не учинивъ до сего часу еще нѣхто?

Отже жь, хто е Русинъ и хто хоче зôстати честнымъ Русиномъ и вѣрнымъ сыномъ нашои матери-Руси, нехай не марнуе часу и гроша, але нехай чимъ скорше зголосить ся на слѣдуючу адресу:

VASILIJ SARYCH,
523 E. 13th str.
NEW YORK CITY.

Мы въ цѣлости пôдпирaемо гадку п. В. Сарича и кличемо зô своеи стороны до всѣхъ ню-йоркскихъ Русиновъ, щобъ горнулись до одной вспôльнои организаціи а не пропадали по рôжныхъ закутинахъ великаньского мѣста. Часъ вже вставати! — (Пр. Ред.)

Вѣсти зъ Канады.

Понеже незадовго зближають ся выборы до парламенту, лібералънй міністры Сифтонъ, Паттерзонъ и ще кôлькохъ послôвъ, ѣздять по Канадѣ, аґітують, бесѣдують, доказують ногами и руками стôйность свои політики, а кôнцево зъ того те выходить, що тй панки хочуть еще кôлька лѣтъ дармовати въ Оттавѣ и великй грошѣ до своихъ порожныхъ кишень горнути. Для насъ Русиновъ въ Канадѣ на разѣ всяка політика байдужна, бо насъ ще дуже мало горожанъ, але все бы намъ лѣпша була партія консервативна, бо она не пустила бы бôльше въ Канаду жебракôвъ, котрй вже тôлько блага и собѣ и Канадѣ приспорили.

Канадійске правительство приготовляе проектъ закона еміграційного, въ силу котрого мавъ бы ограничитись наплывъ бѣдакôвъ. За людей, котрй на граници Канады не зможуть выказати ся соткою долярôвъ, не буде правительство платити портовымъ аґентамъ бонусôвъ, тай намѣряе зъ декотрыхъ краѣвъ дуже ограничити еміграцію. Певна рѣчь, що зъ Галичины и зъ Буковины не богато людей вже будуть пускати.

Дуже вчасна зима с. р. въ Канадѣ. Въ Альбертѣ и въ Ассинобои впавъ снѣгъ въ першôй половинѣ октобра на 1½ стопы. Але то не дивно, бо и въ Галичинѣ снѣги въ тôмъ часѣ упали. Бушель пшеницѣ купують по 50—56 цнт.

Фармеръ.

Вѣсти изъ старого краю.

Вôдъ Грибова.

ВПоважана Редакціе!

Прошу умыльно не лише вашу часопись, но и прочй не вôдказати въ помѣщеню слѣдуючого:

Радо витае ясно всходяче сонце все животне. Рослинки пнуть ся въ гору, зрѣрина роскôшно гарцюе, а чоловѣкъ зъ радости водить очима, позираючи на радôстный привѣтъ лучѣвъ сонця всему, що жіе на земли. Такъ тѣшить ся все сонцемъ, оживляючемъ всю природу. Но бувають хвилѣ, що заносить густымъ туманомъ понадъ землею, все меркне, а радôсть дотеперѣшна перемѣняе ся въ тугу, що все животне вôдчувае, особенно чоловѣкъ, котрый найбôльше вôдчувае тую перемѣну. Такъ бувае въ природѣ и про те кождый добре знае.

Родимцѣ! Свѣтло сонця у розумного чоловѣка заступае свѣтло науки, котра отвирае ему очи, если хоче зъ неи корыстати, стремить до неи кождый чоловѣкъ, если хоче своеи и чужои славы. Й я вамъ описавъ вже зъ якимъ одушевленемъ привитали мы основане рускои бурсы въ Новôмъ Санчи, где насъ притисли Ляхи до земныхъ хребтôвъ карпатскихъ гôръ, где не лише душевно, но и тѣлесно терпимо. Тѣшили ся мы, що бѣдната зъ пôдъ сельскои стрѣхи будуть могли позирати въ божій свѣтъ зъ курнои хаты, обогачати ся вѣдомостями науки и не лише самымъ щасливійше жити, але колись и родинѣ помочею бути. Въ той то радости стали намъ ворожо въ дорозѣ нашй вôдвѣчнй вороги, пôдъ ярмомъ котрыхъ стогнемо близько пять вѣкôвъ. Коли бачили, що вже по першôмъ роцѣ вышли многонадѣйнй хлопята зъ бурсы, наколи и поведенемъ своимъ звертали увагу всѣхъ на прекрасный поступъ ихъ въ наукахъ, затревожились вороги, заскреготали зубами, тай стали робити перепоны. Зъ тои бурсы выйшло минувшого року 22 хлопятъ, завстыдавшихъ польскихъ бурсакôвъ; и теперь принято ихъ 32, котрыхъ поступъ застановляе всѣхъ, особенно учителѣвъ

(Продовжене на другôй сторонѣ).

Слово перестороги для богачѣвъ.

Ивана Вульмана (John Woolman).

(Конець.)

Захланнôсть на землю.

И такъ, коли домъ стоить при домѣ, а поле лежить коло поля, а усе вже занятe, бѣднй мусять въ нуждѣ жити. Нѣчого се не стоить, що землю куплено, бо такій порядокъ противный загальной любови. Властителемъ землѣ есть той, котрый ей основавъ, и Вôнъ все нимъ остае. Земля дана людямъ на те, щобы мали зъ неи утримане, и се не зôстало ще змѣнене, отже и право дане Богомъ остае все те саме, якъ и зъ первовѣку. И нѣхто не може помножувати своихъ посѣлостей противлячись загальной любовѣ, анѣ орудувати такъ ними, щобы притискати худобного.

ЧАСТЬ XI.

Розширюване царства; пôдбиване слабшихъ народôвъ.

. . . .

ЧАСТЬ XII.

Задлятого, що мы скорше пôддаемъ ся пануючимъ звычаямъ, якъ чистотѣ духа, намъ приходить тяжко зрозумѣти, що то таке загальна справедливôсть.

Подѣлъ працѣ.

Въ густо заселенôй краинѣ крôмъ управы землѣ конечнй ще я иншй промыслы. Значить, коли якій чоловѣкъ мае бôльше землѣ, якъ ему потрѣбно пôдъ хату, або для утриманя своеи родины, вôнъ не противить ся загальному братерству; такъ само не може ему противитись се, що оденъ мае божихъ дарôвъ бôльше, якъ другій. Але если хто опираючись на силѣ своихъ посѣлостей, домагаесь такои аренды, або проценту, що пахтярѣ (арендаторѣ) бôльше мусять працювати якъ сего нашь милосерный Отець вôдъ насъ вымагае, вôнъ нищить всѣ узлы братерства, не идучи за примѣромъ Христа, котрый у всѣмъ есть взôрцемъ мудрости, простоты и поєдинчости, черезъ котрй то великй прикметы примушуе насъ встыдати ся одягатись въ дорогй шаты, та збирати скарбы хочь бы черезъ незначный утискъ.

Право и „права.“

Черезъ претенсіи людей до первѣстныхъ посѣлостій повстае велика несправедливôсть. Черезъ те нашй претенсіи до посѣданя повиннй стосоватись до приписôвъ Великого Властителя землѣ. «Господь простуе кроки доброго чоловѣка». Тй, котрыхъ Богъ провадить, и котрыхъ серця розширяють ся любовію, поступають пôсля приписôвъ, котрй тычать ся посѣлостей. Се право, котре опираесь на справедливости, есть добре право. Хто хоче пôсля него поступати, мусить вôдповѣдно орудувати зысками. Слово «право» звычайно вôдносить ся до нашихъ посѣлостей. Мы кажемо, право власности до такои а такои части провінціи, або право до землѣ въ тыхъ а тыхъ границяхъ. Отже, се слово показуе намъ мовь намѣръ дѣлити землю, и ставити границѣ и немовь мѣстить въ собѣ значѣне справедливого або несправедливого подѣлу, значить, подѣлу основаного на справедливости. Значить, нашй права мусять основоватись на правдѣ и справедливости. Печатки и свѣдки не доводять еще, що хтось мае за собою право; бо що противне справедливости есть неправне, и мусить бути перше змѣнене, нѣжь зôстане правнымъ.

Утопія*).

Припустѣмъ, що двайцять вôльныхъ людей, правдивыхъ послѣдователѣвъ Христа, вôдкрыли островъ и що они зъ своими жѣнками заняли его, дѣлячи его на рôвнй части, оброблюючи его и тымъ самымъ пôдносячи его. Припустѣмъ, що тй першй осадники, перенятй любовію, при кôнци своего житя, такъ зарядили зô своими посѣлостями, щобъ загалъ мавъ якъ найбôльше корыстей, и щобъ любовь и спокôй могли удержуватись. Припустѣмъ дальше, що и наслѣдники ихъ такъ зробили крôмъ одного осадника, котрый люблячи дуже одного своего сына, ему давъ найбôльшу часть зô своихъ земель, потверджуючи сю свою волю тестаментомъ.

Двайцята часть утопіи пôдъ дѣдичемъ:

Припустѣмъ, що той сынъ, будучи «паномъ», для своихъ братôвъ, братаничѣвъ и сестрѣнцѣвъ, жадае тôлько плодôвъ зъ землѣ, якъ ему, его родинѣ и другимъ потрѣбно и що тй другй достаючи все потрѣбне до житя зъ его шпихлѣря окрашують его будынокъ рѣзьбами и малюнками, выробляють брычки, начиня, делікатнй мясива, хорошй меблѣ, стосуючись до тои рôжницѣ, яка мѣжь нимъ а ними повстала;

Наслѣдокъ — въ політицѣ;

и що, розпоряджаючи такъ богатою обстановкою, его сила у всѣхъ справахъ острова взросла такъ, що другй ледви можуть поступати пôсля своихъ наклонностей, стремлячихъ до правды — припустѣмъ, вôнъ, той сынъ, любить знову одного сына, якъ его батько, бôльше, якъ другй дѣти и тому сынови, якъ его батько ему, зôставляе бôльшу частину своихъ посѣлостей, бажаючи крôмъ того утримати хвалу своего имени и такъ, припустѣмъ, дѣе ся богато вѣкôвъ, що есть оденъ «панъ» надъ майже двайцятою частею острова,

въ повстаню „пануючои кляcы“

а прочй, бѣдни, угнетенй люде, котрымъ задля сей споминки, що батьки ихъ були славнй, робота есть немилою, черезъ що стають слабй, недбалй и зôпсутй, пôдчасъ коли другй, мешканцѣ другихъ частей острова, не пôддаючись гнетови и выховуючи свои дѣти, жіють бôльше щасливо;

якимъ правомъ?

то слѣдячи права тыхъ «панôвъ» ажъ до ихъ першого прапщура, та переглядаючи всѣ документы та тестаменты, таки не дôйдемо до тои думки, що вôнъ мае право до такъ великои части землѣ при такъ побôльшенôмъ числѣ мешканцѣвъ.

Мы думаемо, що першій властитель не посѣдавъ бôльше, якъ справедливо ему належало ся; но коли Господь, котрый першій давъ двайцятьомъ людямъ островъ незнаный другимъ, давъ также житє безчисленному народови, котрый замешкавъ двайцяту часть, та котрый зъ природы мусить удержуватись, то сей великій «панъ» не мае права заряджувати цѣлымъ островомъ, догоджуючи своимъ забаганкамъ; но они, якъ творы найвысшого Бога, властителя неба и землѣ, мають права до части того, що той «панъ» посѣдае, хотяй не мають на се жадныхъ документôвъ.

Q 91

КОНЕЦЬ.

Такъ отже всякій гнетъ есть страшный и не выключаючи «цивілізованого» остае все гнетомъ и все росте бôльше и бôльше. Працювати для цѣлковитого вызволеня вôдъ гнету есть великою задачею для цѣлои родины Исуса Христа въ тôмъ свѣтѣ.

Переклавъ М. М.

*) Слово утопія походить зъ грецкого и значить — нѣгде. Утопіями названо такй порядки суспôльнй, котрыхъ нѣгде нема. О такихъ порядкахъ, якихъ нѣгде нема, а якй могли бы бути — писало много вченыхъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна $2.00
До старого краю 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои).

Ляхôвъ, що вôдзываютъ ся тыми словами до своихъ: »чому то вы такъ не справуете ся въ школѣ, якъ рускй бурсаки?«

Такій наплывъ хлопятъ и ихъ примѣрне поведене озлобило многихъ мѣщанъ Нового Санча, и що роблять? Они заскаржили членôвъ Выдѣла Бурсы П. П. Яворского, совѣтника и директора повѣтовои дирекціи, совѣтника суда Липинского и п. Иванишина, офіціяла суда до Кракова и Львова, що мѣшають ся въ дѣла бурсы, роблять рôжницю мѣжь молодѣжю польскою и рускою, чого до теперь не бувало. Такъ, не бувало, бо передше рускій хлопчина встыдавъ ся рôдного слова, на улици зъ батькомъ по руски говорити не хотѣвъ, бо его высмѣяно, а теперь идуть парами на проходъ, до церкви и школы, розговорюють рôднымъ словомъ, що нашихъ ворогôвъ злостить, бо они волѣють жидôвскій говôръ, якъ нашу мову. Довели вороги до того, що совѣтникъ Яворскій, зневоленый бувъ выступити зъ Выдѣла рускои бурсы, щобы не стратити кусника хлѣба.

Зъ початку они не вѣрили, що намъ удасть ся бурсу въ жите впровадити, то тому и не брали ся всѣми силами до дѣла, но коли побачили, що дѣло бурсы иде быстро впередъ, взяли ся цѣлою силою до своего ремесла шкодити дѣлу. Головнымъ ворогомъ бурсы есть польскій парохъ въ Санчи о. Гуриликъ, другій нотарь Липинскій, а третій совѣтникъ суда, котрый, яко судія, повиненъ правду боронити. И що дѣе ся? Заказавъ парохъ своимъ вѣрнымъ продати намъ кусень землѣ пôдъ бурсу и церковцю, вôдозвавши ся, що пархôвъ бѣля себе терпѣти не буде!

Ось якъ говорить апостолъ любви христіяньскои и хотя жиды цеглу по цеголцѣ зъ пôдъ нôгъ Ляхôвъ выдираютъ, корчмы и бôжницѣ ставляють, школы заводять, каменицѣ и грунта выкупують — се нѣчо, на то не кричать, а коли мы хотѣли 500 сяжнѣвъ землѣ купити и дорого заплатити, то ворогъ ставъ намъ въ дорозѣ и мы не можемо купити, хиба що Богъ ласкою своею кого образумить, що клятвы апостола нехриста, боятися не буде, но до теперь не моглисьмо еще такого найти. Богъ свѣдокъ, пишу вамъ правду.

Братя, вы знаете, що то бѣда значить, она васъ за море прогнала. Прошу васъ всѣхъ по вѣрѣ и крови, не дайте намъ, властиво дѣтямъ вашихъ родичей, пропадати! Мы вашихъ ближнѣхъ самыхъ хлопскихъ и то найбѣднѣйшихъ сынôвъ приняли до бурсы, они того вартають, щобы до нихъ простерти руки! Мы священники зъ женами вступили въ члены бурсы и платимо каждый яко членъ по 3 зл., даемо кромѣ того що до кухнѣ потреба и тѣшить насъ поступъ хлопятъ, зъ котрыхъ, въ Бозѣ надѣя, будуть люде. Правда, може бути зъ котрого тамъ и негодяй, но на то уважати годѣ. Всѣ ворогами вашими не будуть, бо ихъ научае ся почитати добродѣѣвъ и бути имъ за цѣлый часъ житя вдячными. Они видять теперь своихъ ворогôвъ и зъ болемъ серця на нихъ позирають, протое пріятелѣвъ и добродѣѣвъ тымъ бôльше почитати будуть.

Ось видите якій туманъ заносить ся надъ нашими головами и грозить намъ не дождати ся ясного сонця науки зъ рускои бурсы.

Молодцѣ обого пола, въ котрыхъ живше бе серце радостію! Вы знаете якъ то прикро, коли тая радôсть въ тугу змѣнить ся, подайте молодшимъ вашимъ братямъ по вѣрѣ и крови, помôчну руку. Коли будете забавляти ся, перенесѣть ся на малу хвилинку въ сумный станъ вашихъ рôдныхъ мыслею и збирайте по центѣ для незнаючихъ хвилѣ роскôшнои, лише тугу и нужду.

Батьки и матери, котрй знаете, що то любовь до дѣтей, жертвуйте для бѣднять такъ якъ бысьте своихъ въ нуждѣ видѣли, бо хотя не всѣ родинными вузлами зъ вами звязанй, то вузлами народности зъ вами нероздѣльнй. Прошу не вôдкажѣть имъ помочи, за що Богъ на вашихъ дѣтяхъ васъ потѣшить. Заможнѣйшй жертвуйте одробину зъ того, що зъ ласки Бога придбали-сьте, а Богъ неопустить васъ и вынадгородить благословенемъ, котре щербину загладить.

Отцѣ духовнй, будьте отцями и для нашихъ хлопятъ, заохочуйте до милостынѣ и твердй серця. Вамъ лучше всѣмъ звѣстне наше горе. Коли другихъ учимо, вороги кажуть, що ихъ бунтуемо, коли до школъ пхаемо, говорять, що множимо соціялістôвъ, коли збираемось на спôльну нараду, говорять, що сѣемо ненависть и тягають насъ по судахъ, ба и въ тюрму запирають. Прошу васъ прійти выдѣлови бурсы въ помôчь!

Учителѣ, сѣючй просвѣту въ молодежи, не щадѣть теплыхъ слôвъ для попертя насъ. Мы, сли не всѣхъ на виднѣйшй становища вы пхаемо, то многими обогатимо вашй учительскй ряды, щобы зъ вами стали борцями противъ тьмы и силы ворожои!

Прошу всѣхъ въ имени Христа, горнувшого до себе дѣтвору, не дайте ѣй погибати въ туманѣ незнаня, въ голодѣ и холодѣ! Богъ знае, що мы для нихъ при нашихъ слабыхъ средствахъ бôльше здѣлати не можемо, якъ дѣлаемо, но того за мало при великôй силѣ нашихъ ворогôвъ, копаючихъ намъ грôбъ розличными способами. Вырвѣть зъ ихъ рукъ тую злобную лопату и дайте намъ троха средствъ, щобъ засыпати приготовлену намъ могилу, приготовлену намъ закрѣпощеннымъ въ свобôдной державѣ нашими любезнѣйшими вôдвѣчными bracmi вражды и злобы.

Вѣлцарева 26. жовт 1899.

О. Өеофиль Ө. Качмарчикъ,
членъ выдѣла.

КАРТЫ.

Вже то така людска натура, що каждый стараесь часъ чимъ будь заповнити. Оденъ бере книжку або газету до рукъ, щобы де-що довѣдатись; другій шукае товариства, щобы часъ весело перевести; иншій спѣшить до салуну, а иншій знову шукае забавы. Забавы суть рôжного рода, менше и бôльше пожиточнй; а мѣжь ними подыбуемо забаву: карты, про котру знають и нашй робôтнй люды, що при вôльнôмъ часѣ гранемъ въ: дурня, вôзка, московского дурака, кікса и т. д. проводять часъ. Се невиннй забавы для забитя часу, але гра въ карты есть и злою, коли граесь въ грошѣ. Гра картъ въ грошѣ есть не лемъ ризиковною, бо наражуе на страту маетку, але и шкôдливою, бо робить чоловѣка пристрастнымъ, захланнымъ, немилосернымъ и — сли щасте не допише — кôнчить ся неразъ дуже сумно.

Маемо найлѣпшій примѣръ на тыхъ, що попрогравали величезнй маетки въ карты, щобы опôсля стати нуждарями або наложити руку на себе самого. Правда, въ такй ризиковнй гры нашй робôтники не запускають ся и — дай Боже — щобы карты остали невинною забавкою въ рукахъ ихъ на все, однакъ коли я зачавъ бесѣду про карты, то хочу оповѣсти читателямъ ихъ значѣне и исторію.

Кажуть, що карты вынайдено р. 1392 по Р. Хр. на забавку для дурноватого Карла VI., короля французкого. Але се неправда. Карты, якъ и многй иншй гры пр.: шахи, кôстки и т. д. принесено зô всходу, де они були знанй о много вчаснѣйше. Въ полудневôй и всхôдной Европѣ скорше були знанй карты, якъ въ пôвнôчнôй и захôднôй.

Карты на всходѣ уживались до вороженя, предсказуваня будучности, якъ се роблять до днесь по нашихъ селахъ бабы ворожбиты або захожй цыганки. Таку саму ролю вôдгривали карты зъ початку и въ Европѣ, а доперва пôзнѣйше ввôйшли въ жите рôжнй гры, а недавно ще рôжнй штучки зъ картами.

Первѣстнй карты складались зъ 36, мѣжь котрыми одинокими фіґурами були: король, ѣздець и хлопъ, а прочй були означенй числами и звались жовнѣрами, але старшй карты мали бути ще поединчими. Найдавнѣйшй карты, якй знаемо, суть италійскй зъ р. 1299 зъ малюнками на бавовнянôмъ паперѣ. Звôдси розширились по цѣлôй Европѣ въ протягу 100—200 лѣтъ такъ сильно, що р. 1321 нѣмецкій епископъ въ Вірц-бурґѣ, Ґотфрідъ III. заказуе гру въ карты свому священьству и называе ей грѣшною, а р. 1464 анґлійскій парляментъ ухвалне заказъ спроваджуваня картъ.

Давнй карты були ручнои роботы и деякй дуже хорошй, а тымъ самымъ дорогй. То-жь не дивниця, що карты були знанй лише мѣжь богатыми людьми та на дворахъ шляхоцкихъ и королѣвскихъ. Карты зробленй для дурноватого Карла VI. були три разы бôльшй, якъ теперѣшнй и заосмотренй цѣнными малюнками. Ще красшй карты були въ середныхъ вѣкахъ, коли штука малярска станула найвысше. Якже вынайдено штуку друкарску, тогды Нѣмцѣ зачали друковати дешевй карты, якй легко мôгъ набути каждый. Тогды достали ся карты мѣжь низшй верствы. Въ Нѣмеччинѣ ще до днесь выробляють и вывозять найбôльше картъ.

Найдавнѣйшою и найбôльше улюбленою грою въ карты було ведене вôйны, чимъ ще до днесь остали шахи. Тому карты представляли первѣстно чотыри клясы суспôльнй: шляхту, духовеньство, купецкій станъ и хлопôвъ. И такъ: пікъ означае спису и представляе станъ лицарскій, шляхту; керъ означае хоръ и представляе духовеньство; каро означае діямантъ и представляе купецтво; а трефъ означае трилистокъ команицѣ и представляе хлопôвъ. Се найбôльше уживанй теперь назвы, але мимо того каждый нарôдъ называе ще по свому, а нашй люде называють такъ: вино, черево, булка, хрестъ.

Пôзнѣйше запроваджено деякй змѣны такъ въ способѣ гры якъ и въ малюнкахъ, що приписують Французамъ. Зъ мѣжь малюнкôвъ на картахъ усунено ѣздцѣвъ, лицарôвъ, а всаджено дамы, але всѣ тй малюнки днесь вôдносять ся на певнй особы. Королѣ суть: царь Давидъ (пікъ), Александеръ В. (трефъ), Кароль В. (керъ) и Цезаръ (каро); такъ само иншй малюнки представляють особистости низшихъ становъ. Въ часахъ давныхъ, коли гра въ карты духовеньству була зборонена, знаходимо карты зъ малюнками святыхъ, що мали служити до побожнои розрывки.

Въ часѣ великои французкои революціи зникли зъ картъ королѣвскй ознаки. Замѣсть чотырохъ королѣвъ, вставлено чотырохъ ґеніѣвъ: вôйны, мира, штуки и торговлѣ; дамы — королѣвны представляли богинь свободы та вôльности, а хлопцѣвъ, що означали останки старои шляхты, замѣнено чотырма мужчинами, що були собѣ рôвными що до ранґи, стану, правъ и обовязкôвъ. Однакъ тй карты довго не утримались и скоро вернено до старыхъ образцѣвъ. Днесь уживанй карты суть переважно французкого помыслу.

Така есть исторія и значѣне картъ. Цѣкаво лишь се, що розвôй и поступъ гадокъ людскости пробиваесь навѣть на картахъ, значить, люде — забавляючись — хотѣли, щобы и забавки представляли имъ те, чимъ они духомъ и тѣломъ перенятй.

аб. Х.

НОВИНКИ.

Жертвы желѣзницъ.

Вôдъ 1-го серпня 1898 р. до 1-го серпня 1899 р. на желѣзныхъ дорогахъ въ Сполученыхъ Державахъ стратило жите 6.859 осôбъ, а 40.882 лишилось калѣками. Помѣжь убитыми було 1958 колѣевыхъ робôтниковъ, а помѣжь поранеными 31.761. Подорожныхъ було убитыхъ 221, а пораненыхъ 2.945. Окрôмъ подорожныхъ и колѣевыхъ робôтниковъ при выпадкахъ на желѣзницяхъ було убитыхъ 4.680 а 6.176 зôстало тяжко покалѣченыхъ. На 447 колѣевыхъ робôтниковъ зôставъ забитый оденъ а калѣками ставъ оденъ на 28. Неимовѣрнй числа.

Ювилей метра.

Знаемо про се, що мѣрою довжины въ Европѣ есть метръ. Перша Франція въ р. 1799, дня 10. грудня ухвалила приняти сесю мѣру въ своимъ краю, а за нею пошли и иншй краѣ Европы. И такъ по Франціи Прусы приняли мѣрене метромъ въ р. 1800, бôльшость европейскихъ державъ въ 1875, а Англія въ р. 1884. Якъ каждому звѣстно, Американцѣ не уживають метра, а послугують ся локтемъ (yard).

На „тренѣ.“

Недавно тому лучилось менѣ ѣхати треномъ до одного знакомого. Дорога була досыть далека, тожь, щобы не нудитись дуже на дорозѣ, взявъ я „Свободу“ до кишенѣ, та купивъ на діпѣ англійску газету зъ образками. Вымѣнивъ тікетъ та всѣвъ до тои кары, где не курять. Людей повно. Мущины, жены, дѣти. Всѣ позасѣдали свои мѣсця, чекають поки тренъ рушить. Наконець рушивъ. Въ карѣ тихо, спокôйно. Дехто газету читае, хто книжку, а другй и бесѣду провадять и засмѣють ся вôдъ часу до часу, але все такъ прилично и тихо, щобы другому не перешкодити, не оскорбити.

Минули мы пару стацій, а люде все то выходять, то приходять до кары. Наконець ввôйшовъ оденъ высокій, бѣловолосый, сивоокій чоловѣкъ и сѣвъ якъ разъ коло мене. Руки у него чорнй зъ мозолями, видно чоловѣкъ робôтный. Вытягнувъ газету зъ кишенѣ и читае. Дивлюсь, газета не англійска, словеньска нѣ, польска такажь нѣ, анѣ не нѣмецка. Не втерпѣвъ я, тай поспытавъ, яку газету читае.

— Шведску — каже.

Тай розбалакались мы по трохи. Розповѣдавъ менѣ про свою роботу, про старый край, казавъ, що ихъ люде не пють, а давно пили дуже и таке инше.

Наразъ тренъ станувъ. Деякй люде стали выходити, другй входити. Межи тыми послѣдними завважавъ я такожь двохъ „краянôвъ“, що тримаючи оденъ другого попôдъ пахи и затачаючись зъ одного боку на другій, ишли зъ циґарами въ зубахъ, геть до передного кôнця кары. Лиця мали червонй, капелюхи на бакиръ, а по бородѣ и вусахъ текла имъ слина. Говорили голосно, мовь бы оденъ бувъ вôдъ другого що найменше о сто крокôвъ. Всѣ на нихъ зглядались и вступались имъ зъ дороги. Наконець посѣдали. Тренъ рушивъ. Зачали курити, та спѣвати такй пѣснѣ, що и встыдъ згадувати. Дехто пôдсмѣхувавъ ся, але иншй робили имъ увагу, щобы не курили, та були тихо. Але „краянамъ“ було не до того. Имъ видѣло ся, що теперь весь свѣтъ до нихъ належить. „Мі гай дон кер“, казали они смѣючись.

Прійшовъ кондукторъ вôдбирати тікеты, а побачивши що ся дѣе, казавъ имъ сейчасъ погасити циґара и сидѣти тихо. Але и то не помагало.

„Ю ґадем... сан....; мі гай дон кер, мі пей ді тікет“ и таке инше говорили они оденъ напередъ другого, не хотячими ся обертати вôдъ палюнки, чи пива языками.

„Stop that, or I'll have to put you out“ — грозивъ кондукторъ, а коли и тое не помагало, потягнувъ за линву кôлька разы, застановивъ тренъ, закликавъ брейкмена, а при его помочи и еще кôлькохъ мущинъ, выкинувъ „краянôвъ“ посередъ дороги. Якусь хвильку державъ ще брейкменъ „краянôвъ“, щобы не приближались до рушаючого трену, та не покалѣчились, почѣмъ скочивъ на сходы остатнои кары.

„Краяне“ бѣгли якійсь часъ за утѣкаючимъ треномъ, але що ихъ ноги якось не дуже добре хотѣли робити свою службу, то-жь, невдовзѣ лежали оба на земли якъ довгй. Пôднѣсши ся до горы зъ покровавлеными носами, кляли они по унґарски и англійски, а такожь кидали камѣнемъ въ сторону, въ котру стрѣлою полетѣвъ тренъ.

Тымчасомъ въ карахъ потягу однй смѣялись, другй горячились, кажучи, що такихъ людей не повиннй припускати тутъ до Америки, але вôдсылати назадъ до краю, зъ котрого прійшли.

— Що се за люде? — поспытавъ мене мôй товаришь, Шведъ.

Мене мовь ножемъ вкололо се пытане, я почервонѣвъ и ледви процѣдивъ крôзь зубы: „не знаю.“

Чи повѣривъ сей Шведъ моимъ словамъ, чи може вôдчитавъ зъ мого лиця, що я збрехавъ, годѣ знати. Досыть, що вôдъ сеи хвилѣ якійсь сумъ залягъ мое серце. Я не посмѣвъ черезъ цѣлу дорогу до нѣкого проговорити анѣ слова, а лишь спустивъ голову въ долину, та нѣбы то читавъ газету, мѣжь тымъ якъ мою голову сверлила одна лишь думка: „чи справдѣ мы не годимось мѣжь культурныхъ людей, чи справдѣ мы бѣлй Индіяне?“

А.

НАШЙ НЕДУГИ.

Розпуста, здирство, темнота
Усю Вкраину оповили:
Наука спить, нужда гнѣтить,
А волю — тюрмы заслонили!

Де жь намъ спасенія найти,
Де намъ достать того лѣкарства,
Що-бъ тй болячки заживить
Спанѣлости, брехнѣ и рабства?

Въ якôй скупатись намъ водѣ,
Щобъ гнôй, лакейства гнôй обмыти,
Щобъ опоганеный нашь край
Спасти, обчистить, освѣтити?

Въ яку зарыти глубиню
Вонючій духъ лежнѣ, наживы?
Той духъ проклятый, навѣсный,
Що губить нашй юнй силы?...

Я знаю лѣкарство, що гоить
Громадскй болячки лихй,
Що силу вливае народамъ,
Що »нечисть выгонить зъ крови«;
Що слабого духомъ пôдводить;
Полохливымъ смѣлôсть дае,
Розпустного зразу заморить,
Спанѣлого лежня убе;
Я знаю лѣкарство, що гоить
Громадскй болячки лихй:
Освѣта народня ихъ згонить,
А воля все зле скоренить.

Перебендя.

Зсылка на Сибирь.

Недавно обѣгла майже всѣ европейскѝ письма вѣсть, що правительство россійске носить ся зъ гуманітарнымъ намѣромъ застановленя зсылки на Сибирь. Вѣсть та оказала ся неправдивою, бо правительство россійске, мѣсто того, щобы нелюдску систему злагодити, ще бôльше еи заострило. Число зôсланыхъ росте въ способъ дѣйстно страшный. Коли давнѣйше въ одной мѣсцевости могло мешкати найбôльше двохъ, або трехъ зôсланыхъ, нынѣ живе ихъ тамъ 20 до 30. Хотяй теперь далеко бôльше политичныхъ зôсланниковъ жіе на Сибири, якъ давнѣйше, правительство знизило квоту на ихъ удержане зъ триста тысячь рублѣвъ. Властямъ, котрымъ поручено надзôръ надъ зôслаными, наказано, щобы въ тôмъ напрямѣ щадили якъ найбôльше. Наслѣдкомъ сего многимъ засудженымъ здержано имъ выплачувану доси пенсію 12 рублѣвъ мѣсячно, а то длятого, що якъ твердить правительство, они можуть заробити собѣ на жите. Въ дѣйсности однакъ засудженѝ, головно въ политичныхъ повѣтахъ (Верхоянскъ, Колимскъ) не мають нѣякои спромоги до заробку. Теперь мусять терпѣти голодъ. Зъ зôслаными за своими мужами жѣнками правительство обходить ся такъ, якъ бы они не були зôсланѝ, але добровôльно пôшли на выгнане, то значить, що мѣсто 12 рублѣвъ дôстають тôлько рубля и 16 коп. мѣсячно. Новоприбулѝ выгнанцѣ довшій часъ не дôстають анѣ копійки, бо власти мусять впередъ постарати ся о информаціи про ихъ вôдносины, а нѣмъ тѝ информаціи одержать, мине неразъ цѣлый рôкъ. Середъ зôсланыхъ росте зъ кождымъ рокомъ число робôтниковъ. Нынѣ становлять они двѣ трети части загального числа зôсланыхъ. Зсылае ся ихъ за дрôбнѝ провины, а часто цѣлкомъ безъ всякои причины. Такъ прим. въ Вильнѣ облявъ оденъ зъ робôтниковъ вѣтріольомъ предпріемця, що мае комнярскій монополь въ Вильнѣ. Поліція не могла выслѣдити виновника, тому заслала въ короткôй дорозѣ всѣхъ комнярскихъ челядниковъ на Сибирь. Робôтники въ Россіи взагалѣ не тѣшать ся спеціяльною опѣкою властей. Міністерство справъ внутрѣшныхъ выдало недавно поручене до всѣхъ губернаторôвъ и городничихъ въ промысловыхъ округахъ, щобы всѣхъ пôдозрѣлыхъ робôтниковъ выдаловали зъ своихъ округôвъ. Зъ огляду, що таке поручене оказало ся неможливымъ до выконаня, про те зарядивъ міністеръ помножене числа поліціянтôвъ о 2400 людей, такъ, що на 50 робôтниковъ припадае оденъ поліціянтъ. Міністеръ зазначае выразно въ своимъ рескриптѣ, що поліціянты мають займати ся выключно стереженемъ робôтниковъ. Иншихъ обовязкôвъ имъ повѣрити не можна, щобы не занедбували своеи головнои задачѣ. Робôтники, що суть пôдозрѣлѝ о революційне успособлене, бувають трактованѝ зъ безпримѣрною брутальностію. Ужите кнута, хочь є закономъ зборонене, є чимсь звычайнымъ, ба навѣть правиломъ. Въ Витебску згинувъ пôдъ кнутами поліціянтôвъ оденъ зъ робôтниковъ, котрого цѣла провина лежала въ тôмъ, що безъ дозволу вернувъ до Витебска. Опôсля розпустили поліціянты вѣсть, що сей робôтникъ повѣсивъ ся въ вязничôй келіи. Однакъ робôтники дôзнали ся про цѣлу правду. Они зарядили облаву за доносчикомъ, що зрадивъ убитого и знищили той дôмъ, въ котрôмъ доносчикъ укрывъ ся. Въ часѣ похорону бѣднои жертвы поліційнои брутальности прійшло до поважныхъ демонстрацій. Такѝ случаѣ суть чимсь дуже звычайнымъ въ Россіи.

Веселѝ правила.

Въ Dalton City, въ дорозѣ до золотодайного Клондайкъ, побудовано новый готель, котрого властитель вывѣсивъ, пôсля американьскихъ газетъ, слѣдуючѝ правила для гостей:

1) Властитель готелю повѣдомляе поваж. подорожныхъ, що не бере на себе жадной одвѣчальности анѣ за ихъ жите, анѣ за цѣлôсть ихъ мошонки.

2) Просять ся поваж. подорожныхъ, щобъ пôдчасъ стрѣляня зъ револьверôвъ не зранили кого зъ прислуги, або зъ осôбъ невтральныхъ.

3) Подорожнѝ повиннѝ вынадгородити властителя за потовчену посудину, поломанѝ меблѣ и т. д. пôдчасъ забавы зô знакомыми.

4) За похороны платить ся окремо. Кождый подорожный може заасекуроватись на жите на часъ побуту въ готелю.

5) Зарядъ готелю не пріймае жадныхъ скаргъ на прислугу. Цѣла наша служба ходить уоружена а гостѣ мають зъ нею порозумѣватись лично.

6) Кождый, що хоче спати въ лôжку, платить за те $2 окремо.

7) Зô взгляду на те, що нашъ готель есть готельомъ першои клясы, лишь для порядныхъ людей, то-жь просить ся подорожныхъ поводитись у насъ такъ, якъ се лицюе правдивымъ джентелменамъ.

8) На те послѣдне прошене властитель готелю кладе велику вагу и на случай потребы готовъ се ствердити выстрѣлами зъ револьвера.

9) Що суботы вôдбуваесь въ готелю баль, на котрый не пущае ся босоногихъ гостей.

„Вôдчиненѝ ворота."

Правительство Сполученыхъ Державъ зажадало вôдъ Франціи, Нѣмеччины и Россіи письменного запевненя, що и для него суть „вôдчиненѝ ворота" въ Хинахъ, бо устнымъ запевненямъ чомусь не може вѣрити. Й Сполуч. Державы мають охоту лизнути де-що зъ Хинъ на случай ихъ подѣлу.

Дюи вженивъ ся.

Дня 9. с. м. вôдбулось вѣнчане Дюйого зъ п. Гейзнъ въ католицкôмъ костелѣ въ Вашінґтонѣ. Пôдчасъ шлюбного обряда було присутныхъ лишь трое осôбъ, а именно оденъ офіцеръ маринарки, мати и сестра молодои. Пôсля шлюбу одержавъ Дюи немилу вѣсть, якъ пишуть англійскѝ газеты, що его найлюбѣйшій песь здохъ.

— **Братство** св. Михаила на Брейдѣ (Johnson City) дае б а л ь, на доходъ Братства, дня 18. новембра с. р. въ тали Іосифа Езьорского. Початокъ о 1. год. по полудни. Тікетъ 25 центôвъ.

Вôдъ Редакціи.

Вже рôкъ 1899 невдовзѣ скôнчить ся, то-жь просимо нашихъ довжниковъ чимъ скорше позаплачувати за перечитанѝ числа »Свободы«. Оно бъ не красно було зô стороны декотрыхъ читателѣвъ, щобъ вступали въ 20 столѣте, лишаючись довжниками »Свободы«. Теперь люде не согôрше заробляють, то-жь посылка $2 00 для »Свободы« не зробить нѣкому великои рôжницѣ. — Идѣть на почту и посылайте предплату адресуючи такъ: „Svoboda", Box 13, MT. CARMEL, PA. Рôвно-жь и тѝ, що позабирали вôдъ насъ книжочки въ розпродажь, повиннѝ бы вже почислитись зъ нами.

Нещасте.

Кондратъ Шляхтичь и Йосифъ Юнакъ зъ Excelsior, Pa. вертали въ ночи до хаты желѣзничимъ шляхомъ. Вже бѣля стаціи надъѣхавъ на нихъ потягъ и убивъ обохъ на мѣсци. Оба походили зъ села Фльоринки, повѣта грибôвского въ Галичинѣ, а не належали нѣ до братства, нѣ до »Р. Н. Союза«.

Купелевѝ ваґоны.

На американьскихъ желѣзницяхъ будуть небав мъ заведенѝ купелевѝ ваґоны для выгоды подорожныхъ. Въ тôй цѣли будуть переробленѝ товаровѝ ваґоны въ сей способъ, що будуть подѣленѝ на три вôддѣлы: ґардеробу до розбираня, ванну и тушѣ, а заразомъ резервоаръ, стало заповнюваный, що помѣстить въ собѣ 300 вѣдеръ воды. Въ часѣ жаркихъ днѣвъ лѣта и горяча, що панує въ ваґонахъ, можливôсть охолодженя тѣла купелію, буде становити велику выгоду для подорожныхъ, особливо для тыхъ, що вôдбувають подорожь на бôльшихъ просторахъ.

Нашь лѣкаръ!

Маемо свого лѣкаря и заразомъ священника о. д-ра Дам. Поливку. Вôнъ передъ тымъ скôнчивъ докторскѝ науки въ старôмъ краю, практикувавъ тамъ по шпиталяхъ, а потôмъ ажь зôставъ священникомъ. То жь удавайте ся до него въ усѣхъ слабостяхъ, а головно зъ болями зубôвъ. Вôнъ много помôгъ вже людямъ будучи священникомъ въ старôмъ краю. Вырабяе такожь свого вынаходу бальсамъ, що помагае на неодну слабôсть, а якъ его выробить, то мы оголосимо. Той бальсамъ помагае дуже на морску слабôсть. Удавайте ся до него устно и письменно, а вôнъ кождому порадить. Пишѣть до него такъ:

Rev. Dr. Dam. Polivka,
Parck str. 3—2
Winnipeg, Man., CANADA.

— **Мукачѣвскій** епископъ Юл. Фірцакъ розôславъ въ початку жовтня до духовеньства своеи епархіи окружникъ, въ котрôмъ заявляе, що уважае справу зрôвнаня юліяньского календаря зъ григоріяньскимъ за доспѣлу и поручае деканамъ абы справу зрôвнаня календарôвъ поставили на першу точку соборчикôвъ, що мають вôдбути ся до кôнця тогожь мѣсяця.

— **Чи знаете,** що слѣдуюча конвенція „Руско-Народного Союза" буде на тôмъ плейзѣ, где буде найбôльше членôвъ? Чи хочете, щобы у васъ була конвенція? Если такъ, то з а п и с у й т е с я д о „С о ю з а."

СМѢШНЕ.

ЩО ТО ЄСТЬ ТЕЛЕГРАФЪ?

Здибавъ ся кумъ зъ кумомъ тай пытае:

— Скажѣть менѣ, що то таке той телеграфъ?

— Отъ бачите то такъ: Представте собѣ, що то такій довгій песъ, що мае голову въ Пітсбургу а фôстъ въ Ню Йорку. Якъ его потисне за фôстъ въ Ню Йорку, то вôнъ гавкне въ Пітсбургу! Вже розумѣете?

— Дякую красненько, вже ажь теперь розумѣю!

ВЪ ШКОЛѢ.

Учитель: — Ивасю, а чому ты вчера не бувъ въ школѣ?

Ивась: — Я не могу сказати.

Учитель: — Але я мушу знати.

Ивась: — Єсли конче хочете довѣдати ся, то я вамъ пане учетель скажу. Вчера мои мама страшно збили тата, за то, що пропили пôвъ «пейды», а решту въ кульки програли, но вкôнци и мама настрашили ся, бо тато зôмлѣли и я мусѣвъ бѣгти по доктора.

НЫНѢШНІ ДѢТИ.

Мама: — А длячого ты Анно песика поцѣлувала... то не красно! встыдай ся!

Донечка: — Добре вамъ мамуцю дивувати ся, якъ вы маете свого мужа.

Паничь: — Прошу васъ, хотѣвъ-бымъ, щобы вы менѣ зробили чоботы.

— Дуже добре, прошу сѣдати.

— Але я вамъ признаюсь, що... що... въ тôй хвили немаю грошей.

— То ничь, я могу почекати.

— Такъ, можете почекати? хочете менѣ вôддати сю прислугу?

— Такъ, могу почекати. Якъ будете мати грошѣ, заразъ возьму мѣру на чоботы...

Контрольоръ касы: — Скôлько маете грошей въ касѣ?

— Не маю анѣ крайцаря.

Контрольоръ: (оглянувши книги). Въ такôмъ случаю есть въ касѣ непорядокъ, бо пôсля книгъ повинно бути въ касѣ 400 зл. дефіциту.

Новѝ книжки:

Дика Панѣ, Мопасана	84
Голодъ, Кн. Гамсуна	1.16
Полуйка, и др. Франка	74
Духъ часу и др. Кобрыньскои	84
Руска читанка для другои клясы	34
Руска читанка для третои клясы	56

Повысшѝ книжки, якъ и всякѝ другѝ выданѝ тутъ чи въ старôмъ краю, можна получити въ книгарни рускои читальнѣ въ Олифантъ, Па. О пару днѣвъ будемо мати также старокраевѝ календарѣ.

Адресъ: J. J. Ardan, Box 418, Olyphant, Pa.

Важкіи думы.

Минають днѣ, минають роки,
Немовъ вода, що въ море ллєсь,
Минають скоро, безъупинно —
Кануть у вѣчность темну гдесь.

Нѣхто ихъ здержати не въ силѣ,
Нѣхто не въ силѣ сперти ихъ,
Якъ хмаръ густыхъ, густыхъ, ажь чорныхъ
Дощемъ проливнымъ ваготныхъ.

*

Минають днѣ, минають роки
И важкі думы все несуть
На мое серце одиноке,
Давлять зболѣлу мою грудь.

Зимнѣє тѣло, кровь стинаєсь
И стає сивый волосъ мôй,
Блѣднѣють лиця, гаснуть очи
И голосъ вже не той звôнкій.

А важкі думы оповили
Геть-геть усю душу мою
И лячно ми, коли минуле
Усе жите свое згану.

*

Бо й що жь побачу за собою?
Пусту пустыню — бôльшь нѣчо
Зôвяле листе и надѣѣ,
Поривы юнї — отъ и всьо.

О Боже! Боже! Якже-жь сумно...
На що я живъ, тай що зробивъ?
Чи хочь для добра люду мого
Одну я цеглу приложивъ?

Чи давъ я хочь якеє свѣтло
Братамъ, що менчі суть, якъ я,
Щобы истерти зъ лиць убогихъ
Неволѣ й темноты знамя?

Щобъ знищити ярмо те люте,
Що гнобить весь той бѣдный людъ,
Щобъ противъ тыхъ въ рядѣ стояти,
Що людъ насилують, деруть?

Нѣ, не робивъ я всего того,
А живъ иначе-бъ и не знавъ
Плачу угнетеныхъ, бездомныхъ,
Весѣля можныхъ, ихъ забавъ.

*

Однакъ, о Боже! Ты ласкавый,
Ты ще не стеръ свого раба,
А хочешь мôцно, щобъ лукавый
Вернувъ до Тебе, до житя.

Тому й оставивъ крихту крови
У мнѣ, та и зъ головы
Не выбравъ ще Ты мозґу всього,
И серця ще не выдеръ Ты.

А тамъ на днѣ лишивъ искру
Своего божого огня,
Що хочь незначна, та все годна
Изъ себе выдать полумя.

Тожь дай ту искру розъярити,
Закъ Ты не взявъ мого житя,
Зъ неи огонь такій зробити,
Щобъ все яснѣвъ, якъ та зоря.

Дай працювати ми для правды,
И для братôвъ, що такъ терплять,
Боротись смѣло за свободу,
Темноту всяку розганять.

Дай працювати хочь годину,
Боротись зъ кривдовь, яка є,
А сли потреба, зволь, о Боже,
Мое за правду дать жите!

Бо лишь тогды я вспокоюю ся,
Коли узрю, що Твôй огонь
Не задушивъ я, а розгрѣвши
Сповнивъ увесь я Твôй законъ.

а

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды панує брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.